

procházka regionem

Kam

na Velkomeziříčsku

Velkomeziříčsko

Velkomeziříčsko se nachází na Českomoravské vrchovině, v jihozápadní části okresu Žďár nad Sázavou. Své jméno získalo podle města Velké Meziříčí, které bylo jeho centrem již na přelomu 12. a 13. století. Celá oblast má ráz členité lesnaté hornatiny porostlé hlubokými lesy s velkým množstvím potoků, meandrujících řek i rybníků a vodních nádrží. Navštívit zde můžete také mnohá další zajímavá místa, ať už patříte k milovníkům historie, umění či sportu.

A Církevní památky

Hrobka rodu Lobkowiczů v Netině

Postavena v letech 1869–1871 na přání kněžny Leopoldiny z Lobkowicz, majitelky zámku ve Velkém Meziříčí. Nad vchodem je umístěn velký plastický erbovní znak Lobkowiczů a Liechtensteinů. V kryptě jsou pochováni členové rodů Lobkowiczů, Harrachů, Podstatzkých-Lichtensteinů. Nad kryptou je kaple zasvěcená Sedmibožské Panně Marii.

Cestu k hrobce lemují alej vzrostlých lip a 14 kamenných kapliček křížové cesty. Na každém ze čtrnácti zastavení je lidově pojatá malba Kristovy cesty na Golgotu.

1 (10,3 km)

Kaple sv. Antonína Paduánského v Ronově

Kapli nechal v roce 1680 vystavět poslední majitel zdejšího panství Jan Pavel z Garu. Kolem roku 1727 vznikla nástropní malba, jejímž autorem je Karel František Töpfer.

2 (10,4 km)

Kaple sv. Antonína v Černé

Kaple byla postavena v roce 2006 na základě projektu akademického architekta Ladislava Kuby a Ing. arch. Tomáše Pilaře. Celá stavba má tvar lodě. Fundament budovy je tvořen železobetonovou základní skořepinou, na jejíž ploše se tyčí dřevěná konstrukce.

3 (15,6 km)

Kostel Nalezení a Povýšení sv. Kříže v Moravci

Barokní kostel vznikl r. 1794 přestavbou původní raně barokní zámecké kaple z doby před rokem 1660. Po požáru v roce 1825 byl znovu obnoven a na konci 19. století byla původní dřevěná věž přestavěna na zděnou.

4 (17 km)

Kostel Nanebevzetí Panny Marie v Netině

V kostele se dochovaly stopy románských architektonických prvků z doby, kdy ves patřila benediktinskému klášteru v Třebíči. V 18. století byl kostel zaklenut ve stylu barokní gotiky. Při opravách kostela v roce 1969 se v lodi našly gotické nástěnné malby.

(10,3 km) 5

Kostel sv. Jakuba v Osově Bitýšce

První zmínky o kostelu jsou z 13. století. Presbytář a sakristie pochází z dob gotiky, chrámová loď je pravděpodobně z 2. poloviny 17. století. Ve věži jsou umístěny 4 zvony z 16. století. Kostel je obehnan ohradní zdí se samostatně postavenou věží. Tyto stavby jsou evidovány v ústředním seznamu kulturních památek.

6 (13,9 km)

Kostel sv. Jana Křtitele v Měšíně

První zmínky o kostelu jsou z konce 13. století. Z této doby se zachoval bohatě zdobený románský ústupkový portál. V 18. stol. byl kostel barokně upraven, románská dispozice a některé románské a gotické části zůstaly zachovány. Kostel v té době také dostal novou věž. V boční kapli Panny Marie jsou od roku 1781 ostatky sv. Donáta, dnes umístěny ve skleněné rakvi. Před vstupem do kaple je pozůstatek pranýře – kamenný podstavec, řečený „kámen hanby“.

7 (13 km)

Kostel sv. Martina v Horních Borech.

První zmínka o kostelu pochází z roku 1348. Roku 1678 prošel celkovou rekonstrukcí. V polovině 19. století byla kostelní loď o polovinu prodloužena na dnešních 26 m včetně presbytáře. Na věži jsou 3 zvony, nejstarší z roku 1612.

10 (9,9 km)

(9,3 km)

8

Kostel sv. Jiří v Rudě

Původní kostel stál na místě dnešní školy. R. 1784 byl zbořen a vystavěn nový. Kostel byl posvěcen r. 1795. Ve věži se nachází celkem 4 zvony. Nejstarší z nich je z roku 1516.

(15,6 km)

11

Kostel sv. Mikuláše v Heřmanově

Původně gotický kostel ze 14. století byl roku 1732 přestavěn barokně. Roku 1878 byla přistavěna kaple a vestavěna hudební kruchta. Chloubou kostela jsou tři historické zvony z 15. a 16. století. U kostela se nachází stará kamenná křtitelnice.

12

Kostel sv. Mikuláše ve Velkém Meziříčí

První zmínky se vztahují k roku 1317. V kostele se nachází jedna z nejstarších památek ve městě – gotická socha Madony Velkomeziříčské z první třetiny 14. století. Na věži kostela jsou umístěny největší prosvětlené hodiny v České republice. Věž je využívána jako vyhlídka.

Kostel sv. Marka v Mostišticích.

Kostel byl založen v první třetině 13. století na místě zvaném Krásná hora. Původně sloužil jako kaple či kostel pro sousední, dnes již zaniklý hrad. V interiéru se dochovaly nástěnné malby.

9

(3,7 km)

Kostel sv. Petra a Pavla v Tasově

(10,4 km)

Barokní kostel z let 1728–1730 byl vystavěn nákladem hraběte Josefa Paara přestavbou starší stavby. K původnímu gotickému závěru byla přistavěna barokní loď a průčelní věž, která je osazena sochami sv. Petra a Pavla.

(10,4 km) **13**

Kostel sv. Václava v Křižanově

14 (9,8 km)

Kostel byl postaven na počátku 2. poloviny 13. století. V roce 1678 byl přestavěn barokně. V interiéru kostela se nachází soubor renesančních náhrobků a je zde několika uměleckými díly připomenuta křižanovská rodáčka sv. Zdislava.

(14 km) **15**

Svatá hora u Křižanova

Svatá hora je přírodním poutním místem. Je spojována s životem sv. Zdislavy, která se narodila v Křižanově. Na její počest jsou zde několikrát do roka slouženy poutní mše svaté, za účasti mnoha věřících z celého okolí. Vypráví se, že svatá Zdislava putovala na tento kopec a modlila se tu. Podle posledních archeologických výzkumů zde mohlo být místo pohanských rituálů.

B

Městská architektura

(17,1 km) **16**

Hostinec v Moravci

Budova patřila k zámeckému areálu. Její původní funkce není známa, objevují se úvahy, že mohla sloužit jako fara. Dnešní vzhled prozrazuje stavební úpravy z konce 18. století, kdy již objekt fungoval jako hostinec.

Radnice v Křižanově

17 (9,8 km)

Radnice byla vystavěna v první polovině 14. století. V 16. století při přestavbě objekt získal věžičku. Poslední větší rekonstrukce proběhla v 90. letech 20. století.

Radnice ve Velkém Meziříčí

Původní dům rychtáře byl v letech 1528–1529 přestavěn na radnici v renesančním slohu. V přízemí budovy je klenutý mázhaus s freskovou výzdobou. V květnu 1945 se radnice stala dějištěm protifašistického povstání.

18

Vila Jakuba Demla v Tasově

19 (10,4 km)

Vila kněze, básníka, prozaika, publicisty a překladatele Jakuba Demla je jednou z raných prací brněnského architekta Bohuslava Fuchse. Projekt na stavbu vypracoval v roce 1921, kdy mu bylo pouhých šestadvacet let. Vila je přístupná po domluvě.

7

C Muzea

(10,4 km)

20

Literární památník Vysočiny v Tasově

Výstava je věnována tasovskému rodáku, spisovateli a básníkovi páteru Jakubu Demlovi. K vidění je jeho nábytek, busta, knihy a dokumenty, propagační tisky, rukopisy receptů... Další část výstavy je věnována historii Tasova a místním památkám.

Muzeum Velké Meziříčí

Muzeum se nachází v budově zámku. Shlédnout můžete zámecký mobiliář, historické, etnografické a přírodovědné sbírky. Část výstavy je věnována i silnicím a dálnicím. V přízemí zámku se několikrát do roka obměňují výstavy.

21

D Příroda

Dědkovská hora

22 (13,2 km)

Je třetí nejvyšší bod z pohoří Arnoleské hory u obce Dědkov. Z jižní strany se prudce zvedá nad okolní terén o cca 150 až 200 metrů, na sever pak klesá mírněji. Na vrcholu hory je umístěna schránka s pamětním razítkem a knihou návštěvníků. V zimních měsících je zde v provozu lyžařský vlek.

(1,0 km)

23

Přírodní park Balinské údolí

Přírodní park Balinské údolí u Velkého Meziříčí byl zřízen v roce 1984 jako tzv. oblast klidu. Později však byla tato oblast převedena do kategorie přírodního parku. Údolí meandrující říčky Balinky je cenné hlavně z krajinářského hlediska. Hlavními horninami jsou syenity a granity. Žokovité balvany pak můžeme nejlépe pozorovat v samotném korytě řeky. Přes údolí vede naučná stezka.

Přírodní památka Rasuvěn

24 (12 km)

Nachází se zde zbytek pralesovitého lesa s původní skladbou dřevin. Jedná se o smíšený prales jedlo-bukového typu na skalnatém svahu. Je zde k vidění zejména bukový porost s příměsí dalších dřevin ve stáří více jak 150 let. Tato památka zobrazuje atmosféru posledního nefalšovaného pralesa Velkomeziříčska u obce Bory.

Přírodní památka Šebeň

25 (14,5 km)

Roku 2002 byla Šebeň vyhlášena přírodní památkou. Na jejím území a v přilehlých porostech se nachází přes 1200 hnízd lesního mravence *Formica polyctena*, ve kterých žije kolem 3 300 dílčích rojů. Lesní naučná stezka je dlouhá 3 km a je na ní 10 informačních panelů. Nalezneme ji mezi obcemi Jívoví a Dobrá Voda.

(3,5 km) 26

Údolí Nesměř

Malebné a okouzující prostředí nalezneme kolem řeky Oslavy. Koryto řeky je zde poseto mohutnými balvany. Najdeme zde mnohá zákoutí a scenerie s naprostým tichem. Během cesty uvidíme též lidská obydlí, tzv. první hájenku, rekreační tábor u bývalé Eliášovy hájenky (dříve panského mlýna), zříceninu hrádku Templštejn, Řihákův mlýn a pilu. Přes údolí vede mlynářská stezka.

E Rozhledny

Rozhledna Fajtová kopce

27 (2,7 km)

Postavená roku 2015 na Fajtově kopci u Velkého Meziříčí. Rozhledna ve tvaru šroubovice se tyčí v nadmořské výšce 552 m. Po vyjití 175 schodů do výšky 32 m se Vám otevře nádherný rozhled po Vysočině.

Rozhledna Rubačka

28 (7,9 km)

Postavená roku 2009 nad vodojemem na kopci Rubačka mezi vesnicemi Nový Telečkov a Oslavička. Rozhledna se tyčí v nadmořské výšce 580 m. Po vyjití 42 schodů do výšky 7 metrů dosáhnete vrcholu, kde se otevře severovýchodně výhled na Velké Meziříčí. Rozhledna je celoročně přístupná.

F

Technické památky

Dálniční most Vysočina

Vybudován byl v letech 1972–1978, překlenuje údolí řeky Oslavy. Jedná se o dva souběžné ocelové mosty ve vzdálenosti 175 cm. Je nejvyšší (77 m) a druhý nejdelší most (425 m) na dálnici D1. Ojedinelý je také stavbou konstrukce metodou letmé montáže.

29

(0,5 km) 30

Kamenný most u Velkého Meziříčí

Kamenný mostek na středověké cestě k Mostišťm. Druhotně byl v roce 1904 použit jako akvadukt. Byl součástí zámeckého vodovodu, který zásoboval areál velkomeziříčského zámku a pivovaru. Mostek je klenutý do vysokého oblouku s použitím lomového kamene a cihel. Včetně předpolí je most dlouhý cca 25 m, široký 2,5 m.

Most v Dolní Libochovce

Most na hrázi rybníka je tvořen jediným vysokým obloukem o desetimetrovém rozpětí. Vystavěn je z neopracovaného lomového kamene. Představuje významnou památku technického charakteru a zároveň je dokladem konstrukční stavby 19. století.

31 (16,5 km)

Železniční most v Potokách 1. u Velkého Meziříčí

Stavba byla dokončena roku 1946. Klenutý most, s 9 pilíři, o délce 125,5 m a výšce cca 25 m, byl postaven z kamene a betonu, na viditelných plochách s obkladem zdiva. Jednotlivé pilíře se od země zužují z 3,8 m na 2 m.

34

(3 km)

32 Vysoký most

Kamenný jedno-obloukový most postavený v roce 1593 stavitelem Antonínem Vlachem přes hluboké údolí Radslavického potoka. V minulosti byl považován za nejvyšší most u nás. Most sloužil svému účelu až do třicátých let 20. století.

Železniční most v Potokách 2. u Velkého Meziříčí

Stavba byla dokončena roku 1950. Klenutý most, s 8 pilíři, o délce 155,4 m a výšce cca 27 m, byl postaven z lomového zdiva prokládaného železobetonovými pásy.

35

Železniční most na Františkově u Velkého Meziříčí

Stavba byla dokončena roku 1953. Spodní stavba je betonová s kamenným obkladem, nosná konstrukce ocelová. Most s šesti pilíři je dlouhý téměř 236 m a ční do výšky 23,6 m. Oblouk má poloměř 300 m.

33

(4 km) 36

Kolomazný kámen

Nachází se v Balinském údolí na okraji cípu lesa na pravém břehu říčky Balinky přibližně půl kilometru po proudu pod posledním stavením. Kolomazné kameny sloužily sedlákům k výrobě mazadel. Kámen je vytesaný do podoby mělké mísy s malým otvorem na dně prohlubně.

37 (5,5 km)

Přehrada Mostiště

Stavba přehrady probíhala v letech 1957 až 1961 a do provozu byla uvedena o 3 roky později. Sypaná, kamenitá hráz byla první tak velkých rozměrů v Československu. V patě má šířku 105 m, v koruně jen 5,8 m. Vysoká je 32 m a dlouhá 340,7 m. Přehradní jezero o délce 5 385 m zatopilo plochu 93 ha. Přehrada je zdrojem pitné vody.

Řihákov mlýn

38 (8,4 km)

Počátky mlýnského areálu sahají hluboko do 17. století. Mlýn často střídal majitele a prošel řadou stavebních úprav, při kterých bylo průběžně modernizováno i jeho strojní vybavení. Součástí zachovaného mlýna je dodnes i pila, jejíž provoz byl zahájen v roce 1775. Nalézt ho můžeme na řece Oslavě v Nesměřském údolí.

G

Zámeky

Zámek Černá

39 (15,6 km)

Zámek byl postaven v 16. století v renesančním duchu. Začátkem 17. století spadá majetek do vlastnictví rodu Collalto, který ho vlastní až do roku 1918, kdy byl majetek zkonfiskován v rámci pozemkové reformy. V 18. století prošel zámek barokní přestavbou, především interiéru a zámecké kaple. V současné době je zámek nepřístupný.

Původní hrad založil přibližně kolem roku 1240 Přibyslav z Křižanova. Ve 14. století byl přebudován a skládal se z hradního paláce, obranné věže a z opevněného předhradí. Později v jeho místech byl vystavěn renesanční zámek s třípodlažní obdélnou budovou s uzavřeným arkádovým dvorem a předzámčím. Od té doby byl ještě několikrát přestavěn. V dnešní době je v zámku umístěn Ústav sociální péče. Zámecký park je přístupný veřejnosti.

Zámek Křižanov

40 (9,8 km)

Zámek Moravec

Roku 1347 je v Moravci připomínána tvrz patřící vladkům z Kralic. V roce 1624 byla tvrz přestavěna do podoby pozdně renesančního trojkřídlého dvoupatrového zámku s kaplí, arkádovými lodžii v nádvoří a bosovaným portálem průjezdu. Po rozsáhlém požáru v roce 1825 byl zámek přestavěn pouze jako jednopatrový. Kolem něho byl při této příležitosti vybudován i rozlehlý park. Ve stejné podobě je objekt uchován dodnes. Od roku 1996 je zámek ve správě Moravského zemského muzea v Brně a veřejnosti není zatím přístupný.

41 (17 km)

Zámek Stránecká Zhoř

Původní tvrz se připomíná už na konci 14. století. Po několika přestavbách získala vzhled renesančního zámku kastelového typu. Jde o patrovou čtvercovou čtyřkřídlovou budovu, uprostřed s nádvořím, z jejichž nároží vystupují čtyři válcové věže. Zámek je jednou z mála staveb v naší republice, která je inspirována typem italského kastelu. V rámci Vysočiny, dokonce celé České republiky je tedy zámek určitou raritou. Zámek je přístupný na požádání.

42 (7,3 km)

Zámek Velké Meziříčí

Původně románský hrad zmiňovaný k roku 1236. K nejstarším partiím hradu patří palác na skále s malým nádvořím a hradním opevněním. V 15.–16. století byl hrad přestavěn na renesanční zámek a v 18. století po požáru upraven barokně. Zámek je v soukromém vlastnictví rodiny Podstatzkých-Lichtenstein. V budově sídlí Muzeum Velké Meziříčí, jehož sbírky můžete navštívit. V okolí zámku se rozkládá zámecký park.

43

H

Zříceniny

Hrádek Oslavice

Můžeme zde vidět zbytky středověkého hrádku (základy hranolové věže). Hrádek v Oslavici mohl vzniknout někdy ve 13. nebo až začátkem 14. století a zanikl před rokem 1355, kdy se Oslavice stala součástí mostištského panství. Kromě hrádku býval v Oslavici také dvůr, připomínán roku 1360.

44 (4 km)

Hrádek Rohy u Milešína

(17,2 km) 45

Hrádek vznikl již dlouho před polovinou 14. století. Nejčastěji uvádění majitelé jsou Řád německých rytířů a poté bratři Bohuněk z Rohů a Ješek Rohovec. Zánik Hrádku je připisován husitským válkám. V minulosti sloužil jako opevněná strážní věž s okolním ochranným příkopem, který je rozpoznatelný dodnes.

Zřícenina hradu Dub

Samotný hrad se rozkládá na nevysokém ostrohu v ohybu řeky Oslavy. Od předhradí je oddělen asi 3 metry hlubokým příkopem. Z hradu se zachovaly zbytky severní obvodové hradby, brány, jižní obvodové hradby a nepatrné zbytky zdí paláce.

46 (14 km)

Zřícenina hradu Mostiště

Vedle starobylého kostelíka sv. Marka na tzv. Krásné hoře stával hrad, ze kterého se dnes zachovaly pouze nepatrné zbytky zdí. Založen byl rodem z Mostiště někdy koncem 13. století. Hrad byl zřejmě pobořen za husitských válek, neboť se dále nepřipomíná, a statek se stal součástí meziříčského panství.

47 (3,9 km)

Zřícenina hradu Semplštejn

48 (8,5 km)

Hrad stojící na skále nad údolím řeky Oslavy vznikl pravděpodobně na přelomu 13. a 14. století. Stavba ve svahu kopce byla od okolní výšiny oddělena širokým příkopem. Z hrádku se zachovalo nároží věže do výšky asi dvou metrů a zbytky příkopu. Jednalo se zřejmě o strážní a kontrolní hrádek nad významnější komunikací, kterou mohlo být údolí Oslavy. Hrad byl opuštěn patrně v polovině 15. století.

Zřícenina Tasovského hrádku

Tvrz v Tasově byla vystavěna v době, kdy Tasov byl střediskem panství. Poprvé se připomíná v r. 1390 jako sídlo místních vladyků. Od husitství drželi Hrádek vladykové z Chlévského, kteří zde ale nesídlili. Tím ztratil svůj význam a nejpozději v první polovině 16. století zanikl.

49 (13 km)

CH

Židovské památky

Stará a Nová synagoga ve Velkém Meziříčí

Stará synagoga pochází z konce 17. století. Upoutá nás barokně-klasicistním kamenným portálem s kovanými dveřmi. Z důvodu malých prostor byla vystavěna v letech 1868–1870 Nová synagoga. Svému účelu sloužila až do roku 1940. V současné době je Stará synagoga v rekonstrukci a novou Židovská obec Brno pronajímá k obchodním účelům.

50

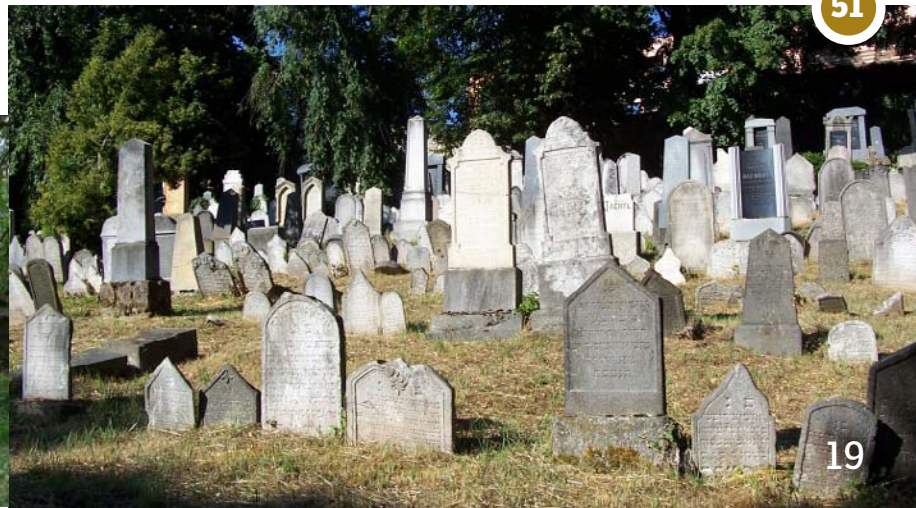

Židovský hřbitov ve Velkém Meziříčí

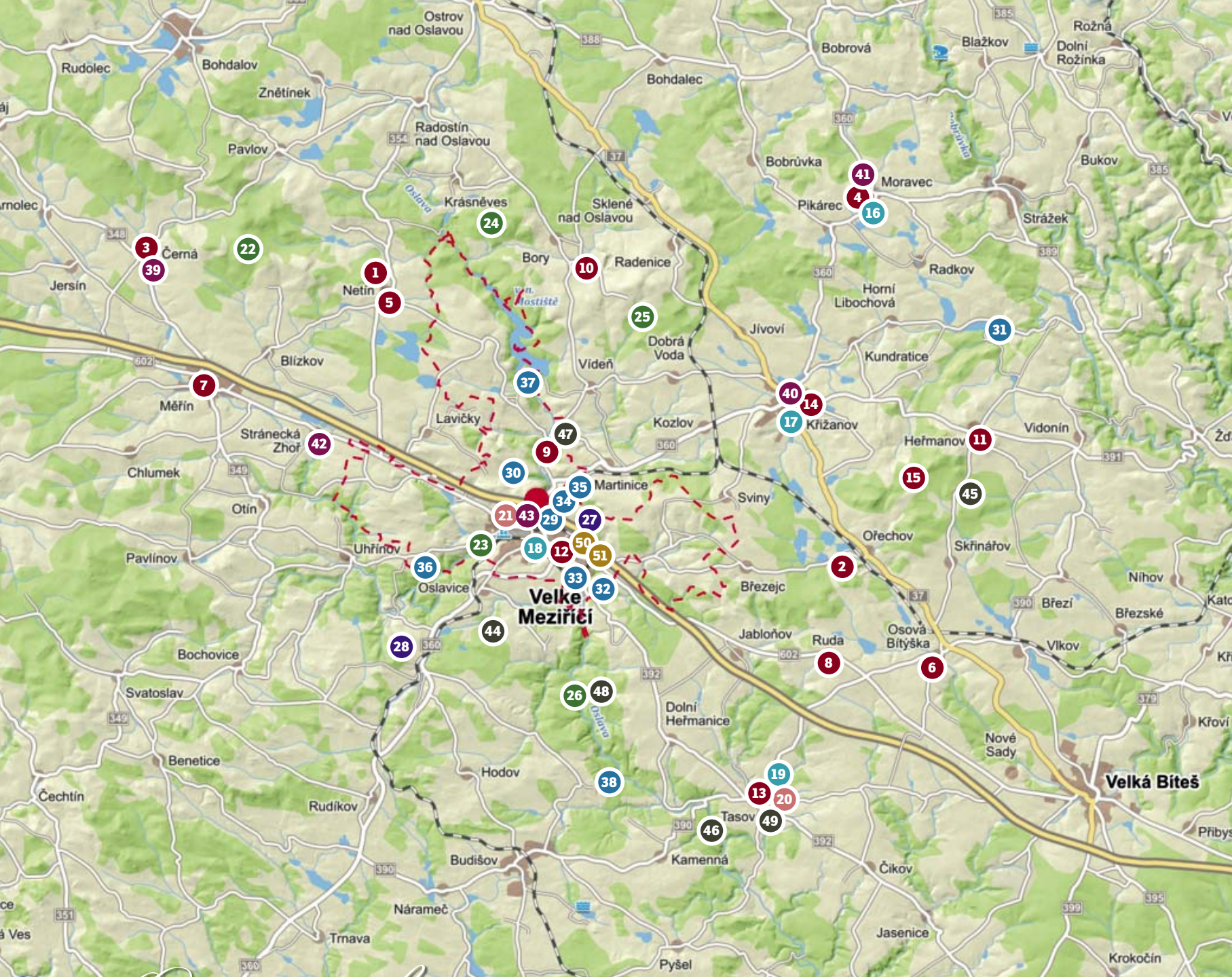
Počátky hřbitova sahají do roku 1650. Nachází se zde 1306 náhrobků. Nápisy na hrobech jsou hebrejské, německé i české. Hřbitov je přístupný po zapůjčení klíků v Muzeu Velké Meziříčí nebo v Turistickém informačním centru.

51

Obsah

A Církevní památky	2
B Městská architektura	7
C Muzea	8
D Příroda	9
E Rozhledny	10
F Technické památky	11
G Zámky	15
H Zříceniny	17
CH Židovské památky	19

Velkomeziříčsko

Turistické informační centrum VELKÉ MEZIŘÍČÍ

Radnická 29/1
594 13 Velké Meziříčí
Tel: +420 566 781 047
e-mail: ic@velkemezirici.cz

OTEVÍRACÍ DOBA
(leden–květen; září–prosinec)
PO–PÁ 8:00 – 17:00
SO–NE zavřeno
(červen–srpen)
PO–PÁ 8:00 – 17:00
SO–NE 10.00–16.00

www.turistikavm.cz

www.velkemezirici.cz

Vydalo město Velké Meziříčí, 2015, www.turistikavm.cz, www.velkemezirici.cz
Text: Lenka Pešková
Foto: Květoslava Hladíková, Josef Kašpar, Jiří Michlíček, ing. Pavel Pavelka,
Lenka Pešková, Ing. Pavel Stupka
Korektura: PhDr. Marie Ripperová; realizace: www.judacreative.cz
Město Velké Meziříčí 2015

